

Аналіз системно важливих комерційних банків

Комерційні банки є одним із ключових атрибутів високо розвинутого ринкового середовища та утворюють таку ланку в економічній системі, яка істотно впливає на рівень ефективності виробництва. Метою статті є здійснення аналізу діяльності системних комерційних банків задля формування інформаційного забезпечення для своєчасного прогнозування перспектив та тенденцій їх розвитку. Дослідження побудоване на використанні матеріалів Національного банку України, Національного рейтингового агентства «РЮРИК», Ради з фінансової стабільності (Financial Stability Board), Базельського комітету з банківського нагляду (Basel Committee on Banking Supervision) та інших міжнародних фінансових організацій. Оцінено розподіл комерційних банків України за групами. Охарактеризовано корзини Базельського комітету з банківського нагляду стосовно визначення світових системно важливих банків. Визначено лідерів світового банківського сектору за місцем розташування (країна та континент). Виявлено, що значимим критерієм, що характеризує діяльність світової банківської системи, виступає місце розташування ста найбільших банків світу за обсягом активів, яке тісно пов'язане з промисловим, економічним, фінансовим, соціальним та загальним розвитком регіону. Здійснено аналіз тридцяти найбільших світових системних банків, а також найбільших комерційних банків за розмірами активів та капіталу. Визначено, що системні елементи дають позитивний ефект в середині системи, а системоутворюючі елементи самі стають рушійною силою системи. Виявлено, що для розвитку інфраструктури фінансово-кредитного ринку, важливими є ті комерційні банки – елементи інфраструктури, які будуть системо утворюючими. При цьому останні можуть не бути системними, адже це залежатиме від конкретних задач та критеріїв оцінки.

Ключові слова: комерційний банк, системно важливий комерційний банк, системоутворюючий комерційний банк, активи банку, банківський капітал.

DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-83-91](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-83-91)

O.M. KALIVOSHKO

(‘Institute of Agrarian Economics’ National Scientific Center, Kyiv, Ukraine)

Analysis of Systemically Important Commercial Banks

Commercial banks are one of the key attributes of a highly developed market environment and form such link in the economic system that significantly affects the level of production efficiency. The purpose of the article is to analyze the activity of systemic commercial banks for the formation of information support for the timely forecasting of prospects and trends of their development. The study is based on the use of materials from the National Bank of Ukraine, the “Rurik” National Rating Agency, the Financial Stability Board, the Basel Committee on Banking Supervision and other international financial organizations. The distribution of commercial banks of Ukraine by groups was estimated. The baskets of the Basel Committee on Banking Supervision to identify the world's systemically important banks were characterized. The leaders of the global banking sector by location (country and continent) were identified. It was revealed that the location of the hundred largest banks in the world in terms of assets is closely related to the industrial, economic, financial, social and general development of the region. The location of the largest banks is a significant criterion characterizing the activities of the global banking system. The analysis of the thirty largest global systemically important banks, as well as the largest commercial banks in terms of assets and capital, was carried out. It was determined that the system elements have a positive effect inside the system, and the system-forming elements themselves become the driving force of the system. It was revealed that for the development of the infrastructure of the financial and credit market, the commercial banks are important which will form the system. In this case, these banks may not be systemic, because it will depend on the specific tasks and evaluation criteria.

Keywords: commercial bank, systemically important commercial bank, system-forming commercial bank, bank assets, bank capital.

* **Калівошко Олексій Миколайович**, старший науковий співробітник відділу фінансово-кредитної та податкової політики Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (м. Київ), кандидат економічних наук, доцент.

Постановка проблеми. Комерційні банки є одним із ключових атрибутів високо розвинутого ринкового середовища та утворюють таку ланку в економічній системі, яка істотно впливає на рівень ефективності виробництва. Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» головними напрямками діяльності комерційних банків є: залучення вкладів грошових коштів фізичних та юридичних осіб; розміщення вказаних коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик; відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

У 2018 році перед українськими комерційними банками стояли п'ять основних викликів – відновлення кредитування, валютна лібералізація, діджиталізація банківських послуг, захист невеликих банків і врегулювання проблемних моментів щодо фінансового моніторингу. Для визначення перспектив розвитку банківського сектора доцільно проаналізувати на скільки комерційні банки справилися з цими викликами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вирішення питань, пов'язаних з класифікацією, організацією, функціонуванням та розвитком банківської діяльності, здійснили такі відомі вітчизняні вчені, як О.В. Васюренко, О.Д. Вовчак [4], О.В. Дзюблюк, Ж.М. Довгань, І.І. Д'яконова, О.П. Заруцька, І.Б. Івасів, С.В. Науменкова, В.І. Міщенко, А.М. Мороз, С.К. Реверчук, М.І. Савлук [5], Н.Г. Слав'янська, Т.С. Смовженко та інші.

Зокрема М.В. Ніконова здійснила узагальнення теоретичних і практичних засад ідентифікації системно важливих банків, а також обґрунтувала пропозиції щодо розроблення методології визначення системно важливих банків в Україні [15].

Стаття О.В. Лисенка присвячена удосконаленню методики оцінки соціально-економічної ефективності банківської діяльності на основі обґрунтування нормативно-індексної моделі, яка дає можливість об'єднати декілька показників та отримати один, узагальнюючий результат [8].

О.С. Шора розглядає можливість практичного використання Value at Risk (VaR) методології комерційними банками України. Дослідником запропоновано модель розрахунку VaR, яка була протестована в реальних умовах в результаті чого були отримані позитивні результати і відгуки банківських фахівців [20].

Дослідженню процесу створення іпотечних земельних банків на українських землях у другій половині XIX – на початку XX століть, визначенню причин їх створення, подальшого впливу на розвиток економіки та обґрунтуванню необхідності заснування земельних банків в Україні сьогодні, присвячена робота В.В. Анісімова [2].

Здійснюючи аналіз стану гарантування повернення фізичним особам коштів, розміщених на депозитних та інших рахунках у банках, О.І. Єрмак та Ю.І. Левченко, пропонують збільшити гарантований

розмір відшкодування та вдосконалити законодавчу базу щодо відшкодування вкладів [6].

Д.Д. Полагнин та Н.А. Лисенко у своєму дослідженні розкривають роль системно важливих банків у забезпеченні стабільності банківської системи, здійснюють оцінку показників їх діяльності та пропонують шляхи покращення управління діяльністю банків [17].

Віддаючи належне напрацюванням згаданих дослідників, відмітимо, що нові виклики глобалізованого економічного середовища, здійснюючи суттєвий вплив на функціонування банківського сектора, визначають актуальність постійного моніторингу й оцінки діяльності комерційних банків як з боку державних органів, так і економічних суб'єктів.

Метою статті є здійснення аналізу діяльності системних комерційних банків задля своєчасного прогнозування перспектив та тенденцій їх розвитку.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети були опрацьовані інформаційні матеріали та статистичні дані Національного банку України, Національного рейтингового агентства «РІОPIK», Світового банку, наукові праці вітчизняних вчених. Застосовувалися аксіоматичний та гіпотетико-дедуктивний методи наукового пізнання.

Виклад основних результатів. Аналітичні і статистичні дані Національного банку України та Державної служби статистики дають змогу оцінити ситуацію в банківському секторі, що склалася на початок 2018 року. Так на 01.01.2018 року в Україні функціонувало 82 комерційних банки: 38 із змішаною формою капіталу (національний + іноземний капітал); 18 із стовідсотково іноземним капіталом (рис. 1).

Всі комерційні банки, які функціонують на території України з 10 лютого 2017 року поділяються на три групи:

– комерційні банки з державною часткою у статутному капіталі (до цієї групи відносять банки, в яких держава володіє понад 75 % статутного капіталу);

– комерційні банки іноземних банківських груп (до цієї групи зараховуються банки, контрольні пакети акцій яких належать іноземним фінансово-банківським групам чи іноземним комерційним банкам);

– комерційні банки з приватним капіталом (до цієї групи належать банки, в яких серед власників є один або декілька приватних інвесторів, що володіють не менше 50 % статутного капіталу) [12].

Згідно рішення комітету з питань нагляду та регулювання діяльності банків Національний банк України на 2018 рік залишив без змін розподіл комерційних банків на групи [10].

Національним банком України було принципово змінено підхід до класифікації комерційних банків за групами. Якщо до цього ключове значення мав розмір активів, тобто величина та значимість на ринку самого банку, то зараз класифікація здійснюється з погляду того, хто є власником банку.

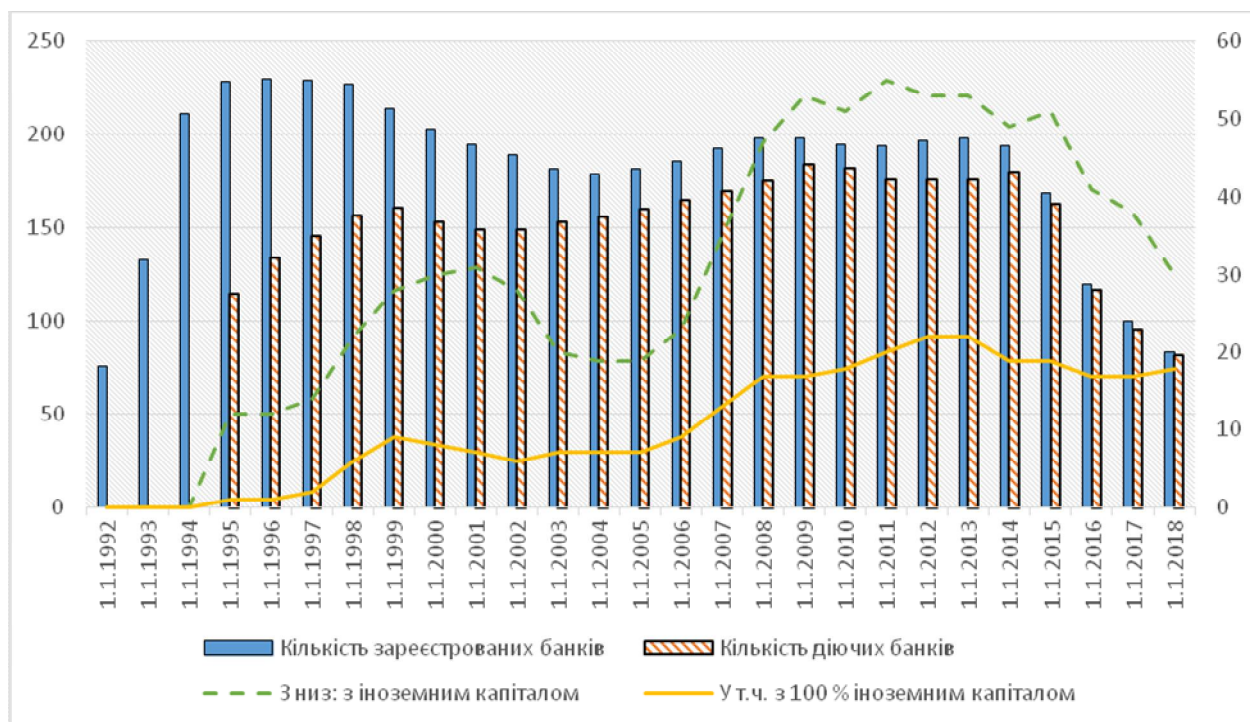

Рис. 1. Динаміка кількості діючих комерційних банків у період з 1992 по 2018 роки

Джерело: побудовано автором на основі [1, 7, 16].

Таким чином комерційні банки почали класифікувати з 5 січня 2016 року, проте у 2016 році існувало ще чотири групи, у двох з яких ще мав значення розмір активів, а саме:

- комерційні банки з державною часткою;
- комерційні банки іноземних банківських груп;
- група I (комерційні банки, частка активів яких більша 0,5 % активів всієї банківської системи);
- група II (комерційні банки, частка активів яких менша 0,5 % активів всієї банківської системи) [3].

До вищезазначеної дати комерційні банки класифікувалися за чотирма групами, в залежності

від об’ємів активів, а протягом декількох років ще й розмірів регулятивного капіталу, тобто комерційні банки відносилися до таких груп: найбільшій; великій; середньої; малої.

В залежності від розміру активів, комерційні банки почали розподілятися з 29 січня 2002 року, згідно рішення комісії Національного банку України з питань нагляду і регулювання діяльності банків. Граничні межі груп залежно від обсягу активів встановлювалися на кожний рік (табл. 1) [19].

Таблиця 1

Розподіл комерційних банків України за групами відповідно розміру активів протягом 2002-2018 рр.

Роки	I група	II група	III група	IV група
1	2	3	4	5
2002	> 1200 млн грн	> 400 млн грн	> 150 млн грн	< 150млн грн
2003	> 1300 млн грн	> 500 млн грн	> 200 млн грн	< 200 млн грн
2004	> 2000 млн грн	> 1000 млн грн (рішенням 19.02.2004 обсяг меж зменшено на 100 млн грн)	> 300 млн грн	< 300 млн грн
2005	> 2500 млн грн	> 1300 млн грн	> 400 млн грн	< 400 млн грн
2006	> 3900 млн грн	> 1800 млн грн	> 500 млн грн	< 500 млн грн
2007	> 5000 млн грн	> 2000 млн грн	> 700 млн грн	< 700 млн грн
2008	> 10000 млн грн + регуляторний капітал > 1000 млн грн	> 3000 млн грн + регуляторний капітал > 300 млн грн	> 1000 млн грн + регуляторний капітал > 100 млн грн	< 1000 млн грн + регуляторний капітал < 100 млн грн
2009	> 14000 млн грн + регуляторний капітал > 1500 млн грн	> 4000 млн грн + регуляторний капітал > 500 млн грн	> 1500 млн грн + регуляторний капітал > 200 млн грн	< 1500 млн грн + регуляторний капітал < 200 млн грн

1	2	3	4	5
2010	> 13000 млн грн	> 4000 млн грн	> 1500 млн грн	< 1500 млн грн
2011	> 14000 млн грн	> 4500 млн грн	> 2000 млн грн	< 2000 млн грн
2012	> 15000 млн грн	> 5000 млн грн	> 3000 млн грн	< 3000 млн грн
2013	> 20000 млн грн	> 5000 млн грн	> 3000 млн грн	< 3000 млн грн
2014	> 21000 млн грн	> 6000 млн грн	> 3000 млн грн	< 3000 млн грн
2015	> 21000 млн грн	6000-21000 млн грн	3000-6000 млн грн	< 3000 млн грн
2016	Банки частка активів яких більше 0,5 % активів банківської системи	Банки частка активів яких менше 0,5 % активів банківської системи	Банки з державною часткою понад 75 %	Банки іноземних банківських груп
2017	Банки з державною часткою понад 75 %	Банки іноземних банківських груп	Банки з приватним капіталом	–
2018	Банки з державною часткою понад 75 %	Банки іноземних банківських груп	Банки з приватним капіталом	–

Джерело: побудовано автором на основі [1; 4, с. 92; 16].

Крім цього, відповідно до постанови Правління Національного банку України № 863, щороку мають визначатися системно важливі банки, тобто банки, які займають об'ємну нішу ринку. На 2015 рік було визначено вісім системно важливих банків: АТ «Дельта Банк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «СБЕРБАНК РОСІЇ», АТ «Укресімбанк», ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», ПАТ «Промінвестбанк», ПАТ «УКРСОЦБАНК» [14]. Однак, вже на 2016-2018 роки до системно важливих в Україні відносили лише три банки: ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк» [9, 11, 13].

В міжнародному масштабі визначенням системних банків та щорічним оновленням їх переліку займається створена в 2009 році Рада з фінансової стабільності (Financial Stability Board). 21 листопада 2017 року цією Радою було визначено 30 глобальних системно важливих банків для світового фінансового ринку за даними на 31.12.2016 року відповідно до методологічних підходів розроблених та затверджених Базельським комітетом з банківського нагляду [21].

Системні комерційні банки для світового фінансового ринку розподіляються Радою з фінансової стабільності по п'яти корзинах; основним показником є необхідний рівень від додаткової абсорбції втрат загальної власності в процентах від активів, зважених на ризик, який виникатиме в кожного з банків. Додаткова абсорбція втрат банків першого кошику не має перевищувати 1 %, другого – 1,5 %, третього – 2 %, четвертого – 2,5 %, п'ятого – 3,5 % в. До першого кошику зараз відноситься 17 банків, до другого – 8, до третього – 4, до четвертого – 1, а п'ятий поки що є порожнім [22, 24].

Серед тридцяти системно важливих банків перебувають фінансові установи з трьох континентів та дванадцяти країн, а саме:

1) Системно важливі банки Європи, їх чотирнадцять:

– Великої Британії – Barclays, HSBC, Royal Bank of Scotland, Standard Chartered;

– Іспанії – Santander;

– Італії – Unicredit Group;

– Нідерландів – ING Bank;

– Німеччини – Deutsche Bank;

– Франції – BNP Paribas, Crédit Agricole, Société Générale;

– Швейцарії – Credit Suisse Groupe, UBS;

– Швеції – Nordea [22].

2) Системно важливі банки Північної Америки, їх дев'ять:

– Канади – Royal Bank of Canada;

– США – Bank of America, Bank of New York Mellon, Citigroup, Goldman Sachs, JP Morgan Chase, Morgan Stanley, State Street, Wells Fargo [22].

3) Системно важливі банки Азії, їх сім:

– КНР – Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank, Industrial and Commercial Bank of China Limited;

– Японії – Mitsubishi UFJ FG, Mizuho FG, Sumitomo Mitsui FG [22].

В той же час, якщо характеризувати комерційні банки світу за іншими критеріями, наприклад загальними чи сукупними активами, ринковою капіталізацією, то отримуємо дещо іншу картину. На 5 листопада 2018 року тридцятка найбільших банків за активами мала наступний вигляд (табл. 2) [23].

Таблиця 2

Тридцять найбільших банків світу за розміром активів на 05.11.2018

№ п/п	Назва країни та банку	Активи в млрд \$	№ рей-тингу
1	2	3	4
China		18727189	
1	Industrial & Commercial Bank of China Limited, China	3980202	1
2	China Construction Bank Corporation, China	3375604	2

1	2	3	4
3	Agricultural Bank of China Limited, China	3212197	3
4	Bank of China Limited, China	2970221	4
5	China Development Bank, China	2434883	5
6	Bank of Communications Co Ltd, China	1379002	22
7	Postal Savings Bank of China Co Ltd, China	1375080	23
France		7183357	
8	BNP Paribas SA, France	2329197	6
9	Crédit Agricole SA, France	1842066	9
10	Société Générale, France	1515124	18
11	BPCE, France	1496970	20
Japan		7080468	
12	Japan Post Bank Co Ltd., Japan	1982380	8
13	MUFG Bank Ltd., Japan	1833631	10
14	Sumitomo Mitsui Banking Corporation, Japan	1719772	15
15	Mizuho Bank Ltd, Japan	1544685	17
USA		7025353	
16	JPMorgan Chase Bank National Association, USA	2140778	7
17	Bank of America National Association, USA	1751524	12
18	Wells Fargo Bank National Association, USA	1747354	13
19	Citibank NA, USA	1385697	21
UK		3631648	
20	Barclays Bank PLC, UK	1512445	19
21	HSBC Bank plc, UK	1096649	25
22	Lloyds Bank Plc, UK	1022554	26
Venezuela		2848999	
23	Banco Provincial SA Banco Universal, Venezuela	1618252	16
24	Mercantil CA Banco Universal	1230747	24
Germany		1752296	
25	Deutsche Bank AG, Germany	1752296	11
Spain		1732819	
26	Banco Santander SA, Spain	1732819	14
Hong Kong		1016631	
27	The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited, Hong Kong	1016631	27
Netherland		1015379	
28	ING Bank NV, Netherlands	1015379	28
Italy		1003947	
29	UniCredit SpA, Italy	1003947	29
Canada		991623	
30	The Toronto-Dominion Bank, Canada	991623	30
Загалом		54009709	

Джерело: побудовано автором на основі [23, 25].

Як видно з таблиці 2, британських банків в цій тридцятці вже три, але один з них інший (Lloyds Bank Plc). Відсутній швейцарський «Credit Suisse Groupe, UBS» та шведський «Nordea». Французьких вже чотири замість трьох. Окрім так званої великої китайської четвірки: «Industrial & Commercial Bank of China Ltd.», «China Construction Bank Corp.», «Agricultural Bank of China Ltd.» та «Bank of China Ltd.», присутні ще три банки цієї країни. Є навіть один комерційний банк з Гонконгу. Чотири японських банки проти трьох з попереднього

рейтингу, також лише чотири замість восьми банків з США. Слід відмітити, що в обох рейтингах присутні німецький «Deutsche Bank AG» та іспанський «Banco Santander».

Графічний розподіл часток країн, комерційні банки яких наведені у оцінюваному рейтингу за обсягами активів, представлено на рис. 2.

Перелік тридцяти провідних банків з найбільшим обсягом капіталу, станом на 05.11.2018 року, наведено в таблиці 3 [23].

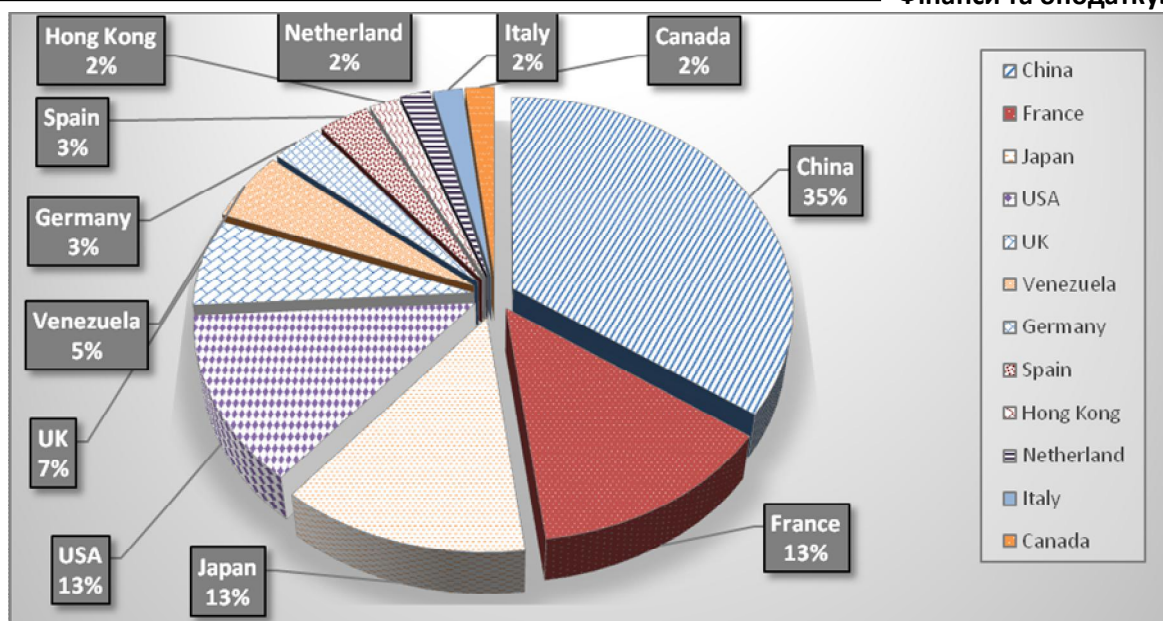

Рис. 2. Розподіл часток країн, комерційні банки яких представлені серед тридцяти найбільших у світу банків за розміром активів

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.

Таблиця 3

Тридцять найбільших банків світу за розміром капіталу станом на 05.11.2018

№ п/п	Назва країни та банку	Капітал в млрд \$	№ рей-тингу
1	2	3	4
Australia		77513	
1	Commonwealth Bank of Australia, Australia	27390	9
2	Westpac Banking Corporation, Australia	27334	10
3	Australia and New Zealand Banking Group Limited, Australia	22789	12
Canada		54287	
4	The Toronto-Dominion Bank, Canada	19911	15
5	Royal Bank of Canada, Canada	18697	18
6	The Bank of Nova Scotia, Canada	15679	20
China		354203	
7	Industrial & Commercial Bank of China Limited, China	66489	1
8	China Development Bank, China	64271	2
9	China Construction Bank Corporation, China	50296	3
10	Agricultural Bank of China Limited, China	49555	4
11	Bank of China Limited, China	44916	5
12	Bank of Communications Co Ltd, China	20466	14
13	Postal Savings Bank of China Co Ltd, China	19663	16
14	China Citic Bank Corporation Limited CNCB, China	12799	23
15	Shanghai Pudong Development Bank Co Ltd, China	9043	27
16	The Agricultural Development Bank of China	8697	29
17	China Everbright Bank Co Ltd, China	8008	30
France		64730	
18	BNP Paribas SA, France	32142	8
19	BPCE, France	22443	13
20	Crédit Agricole SA, France	10145	25
Hong Kong		19372	
21	The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited, Hong Kong	19372	17
Italy		35528	
22	UniCredit SpA, Italy	25052	11
23	Intesa Sanpaolo SpA, Italy	10476	24

1	2	3	4
Japan		110954	
24	Japan Post Bank Co Ltd., Japan	32941	6
25	The Norinchukin Bank, Japan	32757	7
26	Sumitomo Mitsui Banking Corporation, Japan	16668	19
27	MUFG Bank Ltd., Japan	15373	21
28	Mizuho Bank Ltd, Japan	13215	22
UK		8851	
29	The Royal Bank of Scotland plc, Scotland	8851	28
Spain		9680	
30	Banco Santander SA, Spain	9680	26
Загалом		735118	

Джерело: побудовано автором на основі [23, 25].

Таким чином, за критерієм – розмір капіталу, найбільша тридцятка світових комерційних банків зазнала суттєвих змін. Перші п'ять, а загалом одинадцять з тридцяти, є китайськими. Також присутній той же банк з Гонконгу, що і в попередньому рейтингу. П'ять банків представляють Японію. Відтак аж сімнадцять банків з Азії. Проте з'являється в рейтингу три австралійських банки, яких не було в попередніх двох рейтингах. Увійшли до тридцятки за зазначеним критерієм і три канадські банки, два, що вже згадувалися та «The Bank of Nova

Scotia». Слід зауважити, що з рейтингу випали всі комерційні банки США та залишилося лише сім європейських: по одному з Великобританії («The Royal Bank of Scotland plc») та Іспанії («Banco Santander SA»); три французьких («BNP Paribas SA», «BPCE» та «Crédit Agricole SA») та два італійських («UniCredit SpA», «Intesa Sanpaolo SpA»).

Місце частки азійських банків у структурі капіталу тридцяти найбільших банків світу графічно представлено на рис. 3.

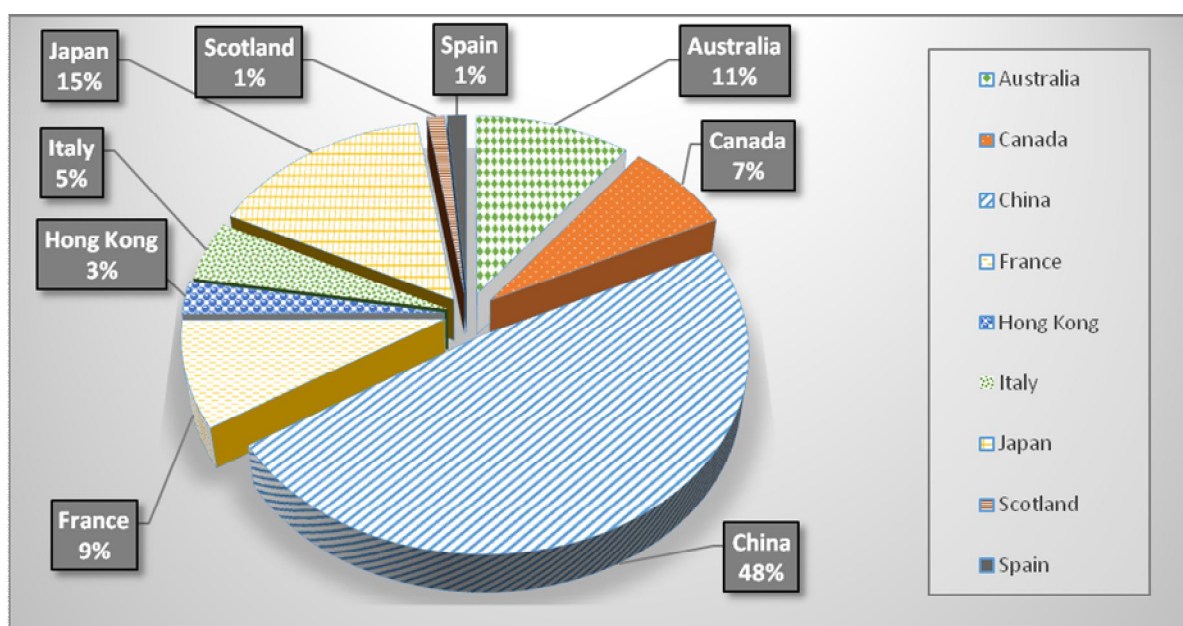

Рис. 3. Розподіл часток країн, комерційні банки яких представлені серед тридцяти найбільших у світу за розміром капіталу

Джерело: побудовано автором за даними табл. 3.

Найбільша концентрація банківського капіталу спостерігається в Європі, з цього регіону в сотні перебуває 40 фінансових установ. Проте, якщо брати в розрізі країн, то на перше місце виходить Китай з 18 банками. США представлені 12 банками. Швейцарія, з традиційно високою ефективністю та культурою ведення банківського бізнесу, представлена лише двома комерційними банками. Загалом, ні одна з європейських країн не має більше шести установ [25].

Висновки. В будь-якій системі присутні системні та системоутворюючі елементи: системні дають певний позитивний ефект в середині системи, а системоутворюючі самі стають рушійною силою системи. Для розвитку інфраструктури фінансово-кредитного ринку, важливими є ті комерційні банки – елементи інфраструктури, які будуть системоутворюючими. При цьому останні можуть не бути системними, адже це залежатиме від конкретних

задач та критеріїв оцінки. В той же час, найбільш ефективний та прогресивний банк не зможе замінити відсутність частини чи цілої інфраструктури.

Виявлено, що значимим критерієм, що характеризує діяльність світової банківської системи, виступає місце розташування ста найбільших банків світу за обсягом активів, яке тісно пов'язане з промисловим, економічним, фінансовим, соціальним та загальним розвитком регіону.

В Україні кількість системних банків за останні роки суттєво скоротилася, що зумовлено зміною підходів до класифікації банків. В той же час дотичним до даної ситуації є скорочення загальної чисельності банків в країні в руслі політики оздоровлення банківського сектору.

4 Список використаних джерел

1. Аналітичні огляди банківської системи України. РЮРИК: Національне рейтингове агентство. URL: <http://www.rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187> (дата звернення: 07.12.2018).
2. Анісімов В. В. Земельні банки України. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 1. С. 82–88.
3. Банки у 2016 році розподілятимуться на групи за новими критеріями. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=2585202&cat_id=41688680 (дата звернення: 07.12.2018).
4. Вовчак О. Д., Рудишин Н. М., Андрейків Т. Я. Кредит і банківська справа: підручник. Київ: Знання, 2008. 564 с.
5. Гроші та кредит: підручник / М. І. Савлук та ін. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2006. 744 с.
6. Єрмак О., Левченко Ю. Повернення коштів з депозитних рахунків розміщених в комерційні банки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 2. С. 304-311.
7. Количество банков в Украине. *Минфин: веб-сайт*. URL: <https://index.minfin.com.ua/bank/stat/count.php> (дата звернення: 07.12.2018).
8. Лисенок О. В. Нормативно-індексна модель оцінки соціально-економічної ефективності банківської діяльності. *Облік і фінанси*. 2015. № 4(70). С. 98-104.
9. Національний банк визначив три системно важливих банки. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27652722&cat_id=55838 (дата звернення: 08.12.2018).
10. Національний банк залишив без змін критерії розподілу банків на групи на 2018 рік. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=62069952 (дата звернення: 07.12.2018).
11. Національний банк залишив незмінним перелік системно важливих банків. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44475382&cat_id=55838 (дата звернення: 08.12.2018).
12. Національний банк змінив критерії розподілу банків на групи. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=43805377 (дата звернення: 07.12.2018).

13. Національний банк укотре залишив незмінним перелік системно важливих банків. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66304085&cat_id=55838 (дата звернення: 08.12.2018).

14. Національний банк України затвердив методіку визначення системно важливих банків. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13264033 (дата звернення: 08.12.2018).

15. Ніконова М. В. Системно важливі банки: підходи до визначення. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 1. С. 254-261.

16. Показники банківської статистики. *Національний банк України: офіційний веб-сайт*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата звернення: 07.12.2018).

17. Полагин Д. Д., Лисенко Н. А. Системно важливі банки в банківській системі України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 12(2). С. 130-133.

18. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 07.12.2018).

19. Про розподіл банків на групи: Рішення комісії Національного банку України з питань нагляду і регулювання діяльності банків від 29.01.2002 р. № 29. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0029500-02> (дата звернення: 08.12.2018).

20. Шора О. Є. Застосування VAR-методології в практичній діяльності комерційних банків. *Облік і фінанси АПК*. 2005. № 12. С. 142-145.

21. 2017 list of global systemically important banks (G-SIBs). 21 november 2017. *Financial Stability Board: website*. URL: <http://www.fsb.org/2017/11/2017-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs/> (дата звернення: 08.12.2018).

22. 2017 list of global systemically important banks (G-SIBs). 21 november 2017. *Financial Stability Board: website*. URL: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/P211117-1.pdf> (дата звернення: 08.12.2018).

23. Bank Rankings: Top Banks in the World. *Accuity: website*. URL: <https://accuity.com/resources/bank-rankings/> (дата звернення: 01.10.2018).

24. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absorbency requirement. July 2013. *Basel Committee on Banking Supervision*. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf> (дата звернення: 08.12.2018).

25. The world's 100 largest banks. 11 april 2017. *Market Intelligence. S&P Global: website*. URL: <http://www.snl.com/web/client?auth=inherit#news/article?id=40223698&cdid=A-40223698-11568> (дата звернення: 01.10.2018).

4 References

1. RURIK: National rating agency. (2018). Analytical reviews of the banking system of Ukraine [Analytical reviews of the banking system of Ukraine]. Retrieved December 7, 2018, from <http://www.rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187>
2. Anisimov, V. V. (2015). Zemelni banky Ukrainy [Land Banks of Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, (1), 82–88.

3. National Bank of Ukraine. (2015). Banky u 2016 rotsi rozpodiliatymutsia na hrupy za novymy kryteriamiy [Banks in 2016 will be grouped according to new criteria]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25852020&cat_id=41688680
4. Vovchak, O. D., Rutsyshyn, N. M., Andreikiv, T. Ya. (2008). Kredyt i bankivska sprava [Credit and Banking]. Kyiv: Znannia.
5. Savluk, M. I. et al. (2006). Groshi ta kredit [Money and credit]. Kyiv: KNEU.
6. Yermak, O., Levchenko, Yu. (2016). Povnennia koshtiv z depozytnykh rakhunkiv rozmishchenykh v komertsii banky [Refund from deposit accounts placed in commercial banks]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, (2), 304-311.
7. Ministry of Finance. (2018). Kolychestvo bankov v Ukrainy [Quantity of banks in Ukraine]. Retrieved December 7, 2018, from <https://index.minfin.com.ua/bank/stat/count.php>
8. Lysenok, O. V. (2015). Normatyvno-indeksna model otsinky sotsialno-ekonomichnoi efektyvnosti bankivskoi diialnosti [Regulatory-Index Model for Evaluation of Banking Socioeconomic Efficiency]. *Oblik i finansy*, 4(70), 98-104.
9. National Bank of Ukraine. (2018). Natsionalnyi bank vyznachyv try systemno vazhlyvykh banky [The National Bank identified three systemically important banks]. Retrieved December 7, 2018, from https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27652722&cat_id=55838
10. National Bank of Ukraine. (2017). Natsionalnyi bank zalyshyv bez zmin kryterii rozpodilu bankiv na hrupy na 2018 rik [The National Bank has unchanged the criteria for allocating banks to groups by 2018]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=62069952
11. National Bank of Ukraine. (2018). Natsionalnyi bank zalyshyv nezminnym perelik systemno vazhlyvykh bankiv [The National Bank left the list of systemically important banks unchanged]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44475382&cat_id=55838
12. National Bank of Ukraine. (2017). Natsionalnyi bank zminyv kryterii rozpodilu bankiv na hrupy [The National Bank changed the criteria for allocating banks to groups]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=43805377
13. National Bank of Ukraine. (2018). Natsionalnyi bank ukotre zalyshyv nezminnym perelik systemno vazhlyvykh bankiv [The National Bank once again left the list of systemically important banks unchanged]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66304085&cat_id=55838
14. National Bank of Ukraine. (2014). Natsionalnyi bank Ukrainy zatverdyl metodyku vyznachennia systemno vazhlyvykh bankiv [The National Bank of Ukraine approved the methods for identifying systemically important banks]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13264033
15. Nikonova, M. V. (2014). Systemno vazhlyvi banky: pidkhody do vyznachennia [Systemically important banks: approaches to definition]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, (1), 254-261.
16. National Bank of Ukraine. (2018). Pokaznyky bankivskoi statystyky [Indicators of banking statistics]. Retrieved December 7, 2018, from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
17. Polahyn, D. D., Lysenko, N. A. (2016). Systemno vazhlyvi banky v bankivskii systemi Ukrainy [Systemically important banks in the banking system of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*, 12(2), 130-133.
18. Verkhovna Rada Ukrainy. (2001, December 7). Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy [On Banks and Banking: Law of Ukraine]. Retrieved December 7, 2018, from <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
19. Commission of the National Bank of Ukraine on Supervision and Regulation of Bank Activities. (29.01.2002). Pro rozpodil bankiv na hrupy [On the division of banks into groups]. Retrieved December 7, 2018, from <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0029500-02>
20. Shora, O. Ye. (2005). Zastosuvannia VAR-metodolohii v praktychnii diialnosti komertsii bankiv [Application of VaR-methodology in the practice of commercial banks]. *Oblik i finansy APK*, (12), 142-145.
21. Financial Stability Board. (2017). 2017 list of global systemically important banks (G-SIBs). Retrieved December 7, 2018, from <http://www.fsb.org/2017/11/2017-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs>
22. Financial Stability Board. (2017). 2017 list of global systemically important banks (G-SIBs). Retrieved December 7, 2018, from <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/P211117-1.pdf>
23. Bank Rankings: Top Banks in the World. Retrieved October 10, 2018 from <https://accuity.com/resources/bank-rankings/>
24. Basel Committee on Banking Supervision. (2013). Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absorbency requirement. Retrieved December 7, 2018, from <https://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
25. S&P Global. (11 April 2017). The world's 100 largest banks. Market Intelligence. Retrieved October 10, 2018, from <http://www.snl.com/web/client?auth=inherit#news/article?id=40223698&ccid=A-40223698-11568>